

LIVSMEDELSFÖRETAGEN
The Swedish Food Federation

Avtal 2020:

Nya kollektivavtal för livsmedelsbranschen i en orolig omvärld

Svensk ekonomi ser ut att under de kommande åren följa med övriga Europa och de andra stora handelsregionerna i världen, ner mot försiktigare tillväxt. I själva verket har svensk ekonomi alltsedan hösten 2018 visat tecken på avmattning, och inget pekar i dagsläget på någon omedelbar vändning. I en alltmer sammanlänkad global handelsordning får Sverige svårt att stå emot negativa tillväxtimpulser utifrån. I Europa är det för närvarande den tyska ekonomin som sätter press på resten av EU-länderna. Det kommer i första hand att påverka svensk industriexport negativt, med spridningar på resten ekonomin längre fram.

Över allmänt blekare globala ekonomiska utsikter vilar också ett stort mått av osäkerheter som riskerar att förstärka en avmattning. Det är allt från handelsbegränsande åtgärder från jordens största ekonomier USA och Kina, till intensifierade geopolitiska oroligheter i Syrien och Mellanöstern överlag.

Svensk ekonomi och svensk konkurrenskraft behöver därmed rustas för tuffare tider. För svensk industri handlar det om att kostnadstrycket avseende bland annat personalkostnader bättre återspeglar utvecklingen internationellt, samt att investeringar för en ökad produktivitet växlar upp.

Svensk livsmedelsindustri verkar i en av de mest konkurrensutsatta näringsgrenarna i ett EU-perspektiv. Under de senaste åren har branschen kämpat i motvind med att försvara sina marknadsandelar på hemmamarknaden, under hårt tryck från importerade alternativ. Inte minst fortsätter konkurrensen att tillta från lågkostnadsländerna i Sveriges absoluta närhet, Polen och Baltikum. Men även "mogna" livsmedelsekonomier som Tyskland och Danmark utgör tuffa motståndare.

Huvuddelen av den svenska livsmedelsindustrin (76%), dvs den som producerar ätbara produkter, är pressade och uppvisar en rörelsemarginal under 3 procent (2017 och 2016). Enstaka företag arbetar under delvis andra villkor, bland annat på grund av framgång på exportmarknaden.

En trendmässigt svagare svensk krona har under de senaste 3,5 åren har inte hjälpt svensk livsmedelsexport att växa, totalt sett. Volymerna (utan hänsyn till prisförändringar) har inte vuxit alls under perioden. Det svenska livsmedelserbjudandet på exportmarknaden är med andra ord inte hjälpt av en svag svensk krona.

I själva verket inverkar en svag svensk krona i huvudsak negativt på livsmedelsföretagen då inköpskostnaderna i huvudsak styrs av SEK/EUR och SEK/USD, medan intäkterna till 70 procent är i SEK. Eftersom svenska livsmedelsproducenter har svårt att få ut önskade leveranspriser på hemmamarknaden tvingas de absorbera stora delar av kostnadsökningarna själva. Trots en stark konjunktur under senare år, med köpstarka svenska hushåll, så vägrar därmed lönsamheten att lyfta för en majoritet av de svenska livsmedelsföretagen.

Ökande inköpskostnader och stagnerande volymer, totalt sett, kan delvis förklara branschens negativa produktivitetsutveckling under de senaste åren (-1,2% 2018 och -1,4% 2017). Livsmedelsindustrins totala förädlingsvärde för 2018 var till och med lägre än under 2016 enligt SCBs Nationalräkenskaper.

Svensk livsmedelsindustri är en härdad industrigren som, ständiga utmaningar till trots, har stora möjligheter att växa, bland annat genom att vässa och bredda sitt exporterbidande av livsmedelsprodukter. För det krävs ökade investeringar i både personal och maskinell utrustning. Men konkurrenskraften får inte urholkas av att personalkostnaderna ökar snabbare än i Sveriges viktiga konkurrentländer. Sverige måste helt enkelt ta större hänsyn till de yttre omständigheter som påverkar vår långsiktiga förmåga att producera livsmedelsprodukter med potential att öka sina marknadsandelar lokalt och globalt.

Mot denna bakgrund är det i år extra viktigt att arbetsmarknadens parter inom industrin tar sitt ansvar på sådant sätt som varit avsikten med Industriavtalet sedan det tillkom år 1997. Detta ansvar gäller för Sverige som nation i en orolig omvärld, det gäller i allmänhet för den svenska industrin som är grundbulten inom det svenska näringslivet, det gäller i synnerhet för livsmedelsbranschen. Genom att fånga detta ansvar kan de faktiska hoten mot stabiliteten i branschen förhindras.

Livsmedelsbranschens löneökningar de kommande åren måste spegla de faktiska förutsättningarna. Om verklighetsfrämmande höga lönenivåer skulle bli en realitet finns en uppenbar risk att många livsmedelsföretag skulle drivas mot konkurs eller nedläggning. Många framförallt större livsmedelsföretag är utlandsägda. Den ostridiga omständigheten att arbetskraftskostnaderna är betydligt lägre i många av Sveriges närliggande grannländer måste noga värderas. Det bör även noteras att många framför allt större svenska livsmedelsföretag är utlandsägda och/eller globala i en internationell kontext.

För livsmedelsbranschen är det av yttersta vikt att kommande riksavtal kännetecknas av regelverk och lösningar som underlättar för företagare att ägna sig åt just det, det vill säga driva företag. De för alla inblandade bästa kollektivavtalen är sådana som ger goda förutsättningar till att nyanställa, expandera och växa i Sverige till följd av ökad lönsamhet, konkurrenskraft och export. Flexibla avtalslösningar är en förutsättning att uppnå det. Arbetsgivare måste ges möjlighet att leda och fördela arbetet vid arbetsplatsen även när det gäller exempelvis schemaläggning och lönesättning. Skrivningar i kollektivavtal om krav på lokala överenskommelser i vissa frågor bör avskaffas.

Arbetsmiljön inom livsmedelsbranschen är viktig del av alla livsmedelsföretagares tankesätt och agerande. Genom bra och realistiska skrivningar i kollektivavtalen garanteras att dessa frågor alltid blir en del i arbetsgivarens beslutsfattande. För att arbetsmiljöregler ska vara funktionella i praktiken måste de emellertid vara realistiska och motsvara liknande regelverk inom andra branscher, såsom exempelvis rätten till utbildning i arbetsmiljöarbete för chefer och skyddsombud. Mycket av arbetsmiljöregleringen återfinns vidare i föreskrifter och lagtext. Att därutöver reglera samma frågeställningar i kollektivavtal är inte lämpligt.

Genom att parterna i 2020 års avtalsrörelse gemensamt tar ansvar för branschen och dess framtid genom skapandet av rimliga kollektivavtal och lönehöjningar läggs grunden för gynnsam utveckling av svensk livsmedelsindustri och tryggheten av anställningar i Sverige.

Stockholm den 20 december 2019

LIVSMEDELSFÖRETAGEN

LIVSMEDELSFÖRETAGEN
The Swedish Food Federation

Livsmedelsföretagens yrkanden mot Livsmedelsarbetareförbundet i avtalsrörelsen 2020

Löner

- Arbetare som träffat avtal om anställning och därvid även om lön för anställningen i kommande års lönenivå, inom sex månader före lönerevisionsdatum, omfattas inte av lönerevisionen och bidrar inte till lönepotten.
- Företagets lönepott ska beräknas i procent; inga krontal ska förekomma.
- Eftersom avtalets löneprinciper utgår från differentierad och individuell lönesättning ska den så kallade individgarantin avskaffas, om inte de lokala parterna enas om annat.
- Respektive tilläggsavtals till livsmedelsavtalet konstruktion med ett- respektive tvåårs lägstalöner avskaffas.
- Individuell överenskommelse ska kunna träffas mellan arbetsgivare och arbetare om ob-ersättning, oberoende av angivna ob-nivåer i respektive branschavtal.

Anställningsformer

- Tidsbegränsad anställning får omfatta högst 24 månader under en treårsperiod för en och samma arbetstagare.

- Punkt 9.4 omformuleras enligt följande:
Vid tidsbegränsade anställningar som avbryts i förtid gäller en ömsesidig uppsägningstid om 14 dagar, om någon annan överenskommelse inte finns. Arbetsgivaren äger avbryta tidsbegränsad anställning i förtid under de första sex anställningsmånaderna utan angivande av skäl. Vid avbrytande i förtid av tidsbegränsade anställningar som varat längre än sex månader krävs skäl för avbrytandet.

Arbets tid

- Företagets verksamhet ska kunna bedrivas under dygnets alla timmar utan krav på lokal överenskommelse.
- Beräkningsperioden för ordinarie arbetstid ska uppgå till 12 veckor.
- Om parterna inte träffat lokal överenskommelse om annat ska den ordinarie arbetstiden vara högst tio timmar per arbetspass under högst sex arbetspass per vecka.
- Reglerna om fridagar avskaffas.

Övrigt rörande livsmedelsavtalets huvuddel

- Regeln om permittering i livsmedelsavtalets punkt 5.6 avskaffas då bestämmelsen inte används.
- I livsmedelsavtalets punkt 5.4 ersätts orden "lagen om ersättning till smittbärare" med ordet "socialförsäkringsbalken".

Bilaga B

- Grundutbildningarna för skyddsombud "Bättre arbetsmiljö" (BAM) och "Systematiskt arbetsmiljöarbete" (SAM) ska till sin längd vara tre respektive två dagar.
- Bilagan revideras i övrigt av parterna under avtalsperioden.

Bilaga C

- Beloppet på arbetstidskontot ska användas till pensionspremie om inte lokal överenskommelse ingås om annat.
- Vid uttag av ledig tid förlägger arbetsgivaren ledigheten.
- De partsgemensamma tillämpningsanvisningarna till regleringen om arbetstidskonto revideras av parterna under avtalsperioden.

Bilaga E

- Sista stycket i punkten 4 tas bort.

Bilaga J

- Arbetstagarparten ska innan lönervisionsförhandlingar inleds presentera förhandlingsunderlag innehållande uppgifter om vilka medarbetare de företräder vid förhandlingen.
- Lokalt protokoll ska bifogas hemställan om central förhandling om inte de centrala parterna enas om annat.

Bilaga K

- I punkt 6 införs att lokalt protokoll ska bifogas hemställan om central förhandling om inte de centrala parterna enas om annat.

Särskilda avtalskrav avseende bageriföretag

- Särskild förenklade reglering införs avseende småföretag/hantverksbagerier.

Särskilda avtalskrav avseende Bryggeriindustrin

- Avtalets punkt 3 ändras till "Företaget bör ha policys om tillhandahållande av dryck som tillverkas vid företaget".

Särskilda avtalskrav avseende Slakteri- och Charkuteribranschen

- Anmärkningen under punkten 1 infogas som ett andra stycke i punkt 1.1.

Livsmedelsföretagen förbehåller sig precisera och komplettera avtalskraven under förhandlingarna.

Ändringar i livsmedelsavtalet leder till följdändringar i motsvarande bestämmelse i de separata branschavtal som finns för branschen om ej annat särskilt överenskoms under avtalsförhandlingarna.

Stockholm den 20 december 2019

LIVSMEDELSFÖRETAGEN